

Tomi Reich

Amintiri din Timisoara

Partea II

La "Corso"

Încă în prima săptămână al primului an universitar am simțit că aveam "clic" cu colegul C. Lucian. Era ceva candid și sincer în băiatul acesta.

Eram pe atunci într-o perioadă a vieții când omul tânăr își pune "marile întrebări" : dacă universul e finit sau infinit ; dacă există forțe supranaturale ; dacă ne-a fost dat să realizăm ceva mare și important în viață, sau să ne-o trăim așa ca un fluture în zbor, care dispare fără a lăsa urme.

Lucian era timișorean get-beget și unic copil în familie. Locuia numai cu mama. Când a izbucnit războiul cu Uniunea Sovietică, tatăl lui a fost înrolat în armată și a căzut în marea bătălie de la Cotitura Donului.

Simțeam că prietenia mea cu Lucian se întărea zi de zi. Într-o seară m-a invitat la el acasă. Apartamentul în care locuia era cam mic, dar mobilat cu mult gust. Cristalele sclipitoare, porțelanurile fine și covoarele persane mărturiseau că în trecutul nu prea îndepărtat, familia era într-o situație mult mai bună.

Într-o zi de sâmbătă, după terminarea cursurilor, Lucian a venit cu o propunere: "Ce părere ai să ne întâlnim mâine la Corso? Mai facem o plimbare, mai vedem lumea !"

"La Corso?", am replicat eu. "Unde este Corso la Timișoara?" (Eu eram convins că numai la Turda era Corso).

"Coursoul nostru e în centru, pe bulevardul 30 Decembrie, între Catedrală și Operă. Propun să ne întâlnim la ora 11, lângă "curcanu'n borcan". Vor fi acolo și prietenii și prietenele mele. Sunt printre ele câteva foarte drăguțe! Merită să le cunoști!"

A doua zi, duminica, cam la ora 11 fără un sfert, eram deja la locul fixat. Pe corso era multă lume: bărbați, femei, copii, studenți, toți îmbrăcați frumos, de sărbătoare. La ora 11 fix, a apărut și Lucian, îmbrăcat la "ultimul răcnet" al modei. Ne-am amestecat și noi în mulțime, începând promenada de-a lungul Coursoului. Dar Doamne Dumnezeule, ce e mirosul acesta ciudat și neplăcut care emana parcă din toate direcțiile ? Un miros dulceag, amestecat cu mucegai; ceva foarte ieftin și ordinar. Simțeam cum capul mi se învârtea; eram amețit și mi-era greata. Am luat-o la fugă în direcția parcului. Auzeam, ca prin vis, pe Lucian strigând după mine: "Un'te duci măi prostule? Uite, chiar acum vin prietenii și fetele și tu mi-o iei la fugă?" Dar eu fugeam cât mă țineau picioarele. Spre fericire, parcul era destul de aproape. M-am așezat pe o bancă și am început să

respir adânc. Apoi m-am dus la o cișmea și am băut puțină apă. Și așa, încet, încet mi-am revenit.

Am lăsat baltă Corsoul și m-am întors acasă amăgit și deziluzionat.

Dacă aș fi fost un om înstărit, m-aș fi folosit imediat de serviciile unui detectiv pentru a depista originea acelu miros groaznic. Dar cum nu eram, a trebuit ca eu însumi să fac pe detectivul și iată ce am aflat:

În anii aceia, mai erau unități ale Armatei Sovietice pe pământul României. Una din ele se afla chiar aproape de Timișoara. Soldații trăiau în cazarmă, dar ofițerii și familiile lor, locuiau în oraș. Din când în când, unitatea primea aprovizionare din Uniunea Sovietică. Se pare că cei responsabili cu aprovizionarea s-au gândit la toate, chiar și la soțiile ofițerilor. Așa se face că aceste "tovarășe" primeau, în mod regulat, și parfumuri "made in the Soviet Union". Dar vai, parfumurile sovietice erau de foarte proastă calitate !

Însă rusoaicele erau deștepte ! În loc să le folosească, le vindeau românilor și româncelor. Interesant că întotdeauna se găseau "fraieri" și "fraiere" gata să dea bani buni pentru acest produs abominabil.

Precum zice vechiul proverb: "Fraierii nu mor niciodată ! Numai se schimbă !"

Domnul Profesor Constantin Sălceanu

Eram student în anul al doilea când am avut prima ocazie să particip la un curs al profesorului Constantin Sălceanu. Ilustrul profesor avea pe atunci cam 60 de ani și era șeful catedrei de fizică experimentală.

Avea o excelentă reputație ca cercetător, dar ca profesor – mai puțin. Era, probabil, plictisit să repete aceeași materie în fiecare an, dar asta nu ne prea deranja, căci cursurile sale erau litografiate și bine redactate. La examene nu era prea pretențios, probabil din același motiv. ("Mie să-mi știi poza și formula" obișnuia să spună înainte de examen).

Studentii l-au poreclit "Moș Costică malagambistul" din cauză că avea pantofi cu talpă groasă, de crep. Pentru cei care nu știu, sau poate au uitat: Sergiu Malagamba era, prin anii 60, dirijorul unui vestit ansamblu de muzică de jazz. Se povestea că și el umbla cu pantofi cu talpă groasă, de crep. Sub dictatura comunistă, muzica de jazz era considerată drept culmea decadentei capitaliste așa că nici până azi nu-mi pot explica cum se făcea că ansamblul acesta exista și era tolerat.

Domnul profesor știa la perfecție limba franceză și era abonat la ziarul "L'humanité" , oficiosul Partidului Comunist Francez. Pe acele vremuri, acesta era singurul ziar occidental care putea fi achiziționat în România. Deși ziarul era axat pe linia comunistă, totuși comunismul propovăduit de P.C.F. era mult mai "blând" și mai uman decât cel practicat în țările Europei de Est. Așadar, nu e de mirare că tabăra cititorilor români al acestui ziar era destul de mare. Oamenii vedeau în el o mică fereastră spre occident, spre o lume mai bună, mai democratică, mai liberă și mai decentă.

Când venea iarna și frigul, domnul profesor își căptușea pălăria, paltonul și pantofii cu exemplare vechi ale ziarului, afirmând că hârtia de ziar e un izolator excelent, care păstrează corpul uman la temperatură constantă, ferindu-l de răceală și de boli. Deseori își îndemna colegii și studenții să facă la fel.

Domnul profesor Sălceanu isi facuse doctoratul la Paris, în laboratorul celebrului fizician Frederic Joliot Curie, prin anii 30 ai secolului trecut.

Se pare că în această perioadă a vieții sale, tânărul doctorant și-a găsit destul timp și pentru activități care nu erau legate de cercetarea științifică. Fapt e că domnia sa s-a căsătorit cu o tânără și frumoasă franțuzoaică. Dar în anul 1938, după terminarea doctoratului, tânărul doctor Sălceanu s-a decis să se întoarcă în România. Soția a refuzat să-l urmeze și cuplul a divorțat. Domnul profesor Sălceanu s-a întors în România, a făcut o frumoasă carieră științifică, dar nu s-a mai căsătorit. Trăia singur ca un adevărat burlac.

Frederic Joliot Curie a decedat în anul 1958. Autoritățile franceze au hotărât să-i facă o înmormântare oficială, la care au fost invitați și foștii lui studenți.

Așa se face că într-o bună zi, domnul profesor Sălceanu a primit o invitație oficială de la Universitatea din Paris pentru a participa la funerariile ilustrului său profesor și îndrumător. Domnul Sălceanu nu s-a lăsat prea mult așteptat și a depus imediat o cerere pentru pașaport.

După câteva zile a fost invitat la Miliție pentru a fi interogat de un tânăr ofițer. Omul era simpatic, dar își lua meseria în mod serios. După câteva fraze de curtoazie a trecut la subiect:

" Tovarășe profesor ! Hai să zicem că noi vă eliberăm pașaportul și dumneavoastră plecați la Paris. O să vă reîntoarceți ? "

Domnul profesor a rămas fără grai. Dar numai pentru câteva momente. Apoi a răspuns cam așa :

" Ai pus o întrebare foarte frumoasă și interesantă ! Problema e că nu știu ce să-ți răspund. Pe deoparte, eu sunt român și România e țara mea. Pe de altă parte, Franța e atât de frumoasă, Parisul atât de superb, apoi amintirile, anii de studenție, Nu știu, zău nu știu ce să-ți răspund ! "

Poate e de prisos să menționăm că mult doritul pașaport nu a fost eliberat.

Domnul Profesor Bakonyi Kalman

Timp de vreo 20 de ani, profesorul Bakonyi Kalman era șeful catedrei de Tehnologia metalelor la Politehnica din Timișoara. Pe vremea studenției mele era deja un om în vârstă, scurt de statură, dar sprinten la mers, cu o figură de ascet și cu nelipsita havană în gură, din care pufăia ca o locomotivă.

Domnul profesor și-a făcut studiile superioare la Universitatea Politehnică din Budapesta, probabil în anii 20 ai secolului trecut. Limba română nu și-a însușit-o niciodată așa cum trebuie; vorbea un amestec ciudat și caraghios de română și maghiară. Dar se pare că faptul acesta nu deranja pe nimeni. Din contră! Studenții lui se amuzau copios la prelegerile sale și deseori îl imitau. În domeniul său, era o somitate. Dar era încă un domeniu în care cunoștințele sale depășeau chiar și pe cele din tehnologia metalelor: umorul. Se povestea că numărul bancurilor și anecdotelor pe care le știa era aproape inepuizabil.

La prelegerile sale, amfiteatrul era totdeauna arhiplin. Mulți dintre cei prezenți nu erau studenții lui și nici măcar studenți la Politehnică. Ei veneau pur și simplu pentru a asculta povestirile și anecdotele ilustrului profesor. La începutul fiecărei lecții, domnul profesor recita o pagină din manualul său, apoi își întreba audiența: "Nahat draga, ați înțeles ?" la care toți răspundeau în cor: "Da, am înțeles !" Atunci domnul profesor povestea o anecdotă, care era răsplătită cu aplauze furtunoase. Apoi recita încă o pagină și din nou își întreba audiența dacă au înțeles textul; apoi povestea încă o anecdotă și așa mai departe.

Folclorul studențesc timișorean era plin de anecdote despre profesorul Bakonyi. Una din ele povestea că într-o bună zi, distinsul profesor era în drum spre rectorat și a traversat strada când semaforul era pe roșu. Spre ghinionul său, "curcanul din borcan" l-a văzut și l-a oprit. "Dom'le profesor, îmi pare rău, dar ați traversat pe roșu ! Trebuie să plătiți o amendă de 50 de lei !" Profesorul i-a înmănat imediat o bancnotă de 100 de lei, continuându-și drumul. "Așteptați o clipă să vă dau restul !" a strigat "curcanul" după el. "Păstrează banii !" a replicat profesorul, "peste o oră mă întorc și am să traversez strada din nou !"

Domnul profesor aprecia foarte mult studenții care în afară de faptul că știau materia la perfecție, aveau și simțul umorului. Examenul la tehnologia metalelor era oral și de multe ori studentul examinat trebuia să deseneze pe tablă un aparat, un instrument, o mașină sau o instalație. În timp ce desena, studentul era, bineînțeles, cu spatele spre profesor.

Odată, în cadrul unui examen, un student a desenat o instalație care conținea un cazan cu aburi. Din păcate, studentul a uitat să schițeze șuruburile care țineau la un loc diferitele părți ale cazanului. Când a terminat desenul, s-a întors spre domnul profesor, dar acesta dispăruse, de parcă l-ar fi înghițit pământul.

Abia după câteva secunde l-a zărit: era ascuns sub masă ! Domnul profesor i-a pus doar o singură întrebare: "Nahat draga, încă n-a explodat ?"

Un alt student (care nu prea frecventa lecțiile profesorului) se pregătise pentru examen cu ajutorul manualului litografiat al profesorului Bakonyi. Pe o anumită pagină a manualului apărea schița unei mașini, dar pentru a vedea mașina în poziția de funcționare, pagina trebuia rotită cu 90 de grade. Se pare că studentul nu a sesizat acest mic amănunt și a memorizat schița "la verticală". Una dintre întrebările de la examen a fost tocmai mașina cu pricina, pe care studentul a desenat-o așa cum a învățat. Apoi s-a întors spre domnul profesor și a rămas cu gura căscată: veneratul profesor era culcat pe masă, pentru a vedea mașina în poziția de funcționare !
"Nahat draga, asta banc foarte bun !" a declarat profesorul, acordând pe loc nota zece studentului zăpăcit și uluit.

Partea I

http://www.bjt2006.org/TR_Amintiri_Tim1_4711.pdf